

OD FRANCOtypu K NEOPOSTU

Příspěvek k blížícímu se stoletému výročí sběratelství výplatních otisků na území Československa

OD FRANCOtypu K NEOPOSTU

přehled hlavních soustav výrobců, jejichž výplatní stroje vyplácely na území Československa poštovní zásilky od roku 1926

Tři poznámky na úvod.

Co rozumíme pod **soustavou výplatního stroje**? Jedná se o soustavu, která má odlišné uspořádání konstrukce výplatního stroje vyvinuté **různými výrobci (firmami)**, které se v konečném vzhledu výplatního otisku liší řadou znaků, v rámci soustavy jednoho stroje (výrobce) může být vyvinuto několik modelů výplatních strojů, jednotlivé soustavy obvykle nesou název firmy

(výrobce), někdy doplněné o další identifikační názvy.

Československá filatelie (Část HESLA), Praha 1988

(upraveno)

Uvedené soustavy jsou soustavami, které příslušní výrobci (firmy) navrhly pro výplatní stroje obsahující dvě základní funkce: automatické (manuální či digitální) uhrazení či zúčtování poštovních poplatků při vyplácení poštovních zásilek a vyznačení poštovního na zásilku.

Výplatní stroje byly zařízeny buď na vkládání výplatních proužků, nastavení počítadla (uvnitř stroje) na určitou hodnotu předplaceného výplatného či v nejnovější obě na použití digitálního nastavení na dálku.

Soustavy jsou vtěleny do konstrukce strojů, které zahrnují klasické či moderní (digitální) výplatní stroje, přepážkové výplatní stroje APOST na přepážkách pošt nebo samoobslužné výplatní stroje vydávající otisky či automatové známky (ATM) po vhození určitého předepsaného obnosu (na území Československa od roku 1926 dodnes).

Přehled soustav obsahuje výplatní stroje použité na původním půdorysu území Československa (včetně Slovenska a Podkarpatské Rusi). Přehled nemusí být úplný, obsahuje hlavní soustavy. Zejména v případě Podkarpatské Rusi, která byla součástí Československa v letech 1926 – 1939, nejsou známy na území Ukrajiny soustavy, které se zde používají. Zde seznam čeká na budoucí doplnění.

....

Ve světě existuje od prvních výplatních strojů uvedených do provozu v roce 1897 celkem 115 výrobců. Seznam není doajista úplný. Soustřed'uje se na klasické a digitální výplatní stroje. Uvádějí jej Joel A. Hawkins a Richard Stambaugh ve svém katalogu (The International Postage Meter Stamp Catalog, Arizona 2005 a internetové doplňky na en.wikipedia.org – od roku 2005 dodnes).

Na území Československa od roku 1926 (1. rok použití výplatního stroje v tomto teritoriu) úspěšně vyplácely a některé z nich dosud vyplácejí výplatní stroje těchto soustav (abecedně).

AMIEL (Francie)

BAFRA (Německo – jen výplatní stroj s otiskem – esejí (v provozu nepoužit)

Frama (Švýcarsko)

Francotyp (Německo)

Francotyp - Postalia (Německo)

Francotyp – Taxograph (Německo)

Hasler (Švýcarsko)

těž ASCOM – HASLER (Švýcarsko)

Lindaco – Krag (Skandinávie)

Neopost (Francie)

Pitney – Bowes (USA)

Postalia (Německo)

Postalia - Junior (Německo – Polsko)

Promsvjaz (Perm – SSSR, část Rusko)

Provozní laboratoř spojů Žilina (Československo)

SATAS (Francie)

Universal Postal Frankers (Multivalve) – (Velká Británie)

Vývojářské centrum České pošty s.p. – OZ VAKUS (Česká republika)

Výzkumný ústav spojů (Československo)

Depozitář Poštovní muzea ve Vyšším Brodě vystavuje ve výstavních prostorách (Vyšebrodský klášter výplatní stroj zn. HAGIN. Tento stroj pod tímto názvem není potvrzen. Není ani známo, zda vůbec vyplácel zásilky (nezachovaly se ani eseje). Čeká se na vyjasnění sběratelské obce či objasnění (nepřesný název?). S výjimkou otisku Bafry (jen esej) všechny stroje se dočkaly v poštovním provozu otisků, které se díky sběratelům zachovaly. Celkem 19 soustav je slušný počet porovnáním se 115 (možná větším počtem) soustavami ve světě. Navíc několik strojů je české

respektive československé provenience.

RAD 12. 4. 2019 ILE